

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi taidenäyttelyiden valtiontakuusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi taidenäyttelyiden valtiontakuusta annettua lakia siten, että samanaikaisesti voimassa olevien valtiontakuiden yhteenlaskettu takuuvastuu nostettaisiin 2 000 miljoonasta markasta 3 000 miljoonaan markkaan. Lisäksi

ehdotetaan, että yhdelle näyttelylle myönnettävä valtiontakuu voisi olla enintään 700 miljoonaa markkaa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Nykytila

Taidenäyttelyiden valtiontakuusta annettu laki (411/1986) tuli voimaan 1 päivänä lokakuuta 1986. Lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 247/1985 vp.) todetaan, että taidenäyttelyiden valtiontakuujärjestelmän lakisääteistämällä yritään edistämään taide- ja kulttuuripoliittisia tavoitteita. Hallituksen esityksen mukaan korkeatasoisen kansainvälisen näyttelytoiminnan jatkuvuuden turvaaminen ja kansainvälisen kulttuurivaihdon edistäminen edellyttävät lainsäädännön tasolla toimenpiteitä, joilla näyttelytoiminnalle ja kulttuurivaihdolle luodaan aiempaa vakaamat ja yhtenäisemmät puitteet.

Taidenäyttelyiden valtiontakuusta annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan valtiontakuu myönnetään enintään näyttelyesineiden vakuutusarvon määräisenä. Myönnettyjen valtiontakuiden yhteenlaskettu takuuvastuu saa samanaikaisesti olla enintään 2 000 miljoonaa markkaa. Laissa ei ole yhtä näyttelyä koskevaa valtiontakua ylärajaa. Opetusministeriö voi lain 4 §:n 1 momentin mukaan päätöksessään rajoittaa valtiontakua vain osaan näyttelystä, näyttelyajasta, näyttelyiloista tai kuljetuksista sekä asettaa näyttelyjärjestäjän noudatettavaksi tarpeelliseksi katsomiaan ehtoja.

Taidenäyttelyiden näyttelyjärjestäjillä on omavastuu näyttelyesineille mahdollisesti aiheutuvista vahingoista. Omavastuu on taidenäyttelyiden valtiontakuusta annetun asetuksen (445/1986) 4 §:n mukaan 50 000 markkaa.

Taidenäyttelyiden valtiontakuujärjestelmä on osoittautunut tarpeelliseksi. Vuosittain valtiontakuu on myönnetty 20-30 näyttelylle. Valtiontakuujärjestelmä on mahdollistanut usean sellaisen taiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti tärkeän näyttelyn toteuttamisen, jotka muuten todennäköisesti olisivat jääneet toteuttamatta korkeiden vakuutusmaksujen takia. Valtiontakua saaneiden näyttelyiden vakuutusarvot ovat vaihdelleet 1,5 miljoonasta markasta yli 1 200 miljoonaan markkaan.

Taidenäyttelyiden valtiontakulainsäädännön voimassaoloaikana on näyttelyesineille aiheutunut muutamia vahinkoja, jotka ovat kuitenkin yhtä vahinkoa lukuunottamatta jääneet edellä mainitun näyttelyjärjestäjän omavastuusuuden alapuolelle ja siten näyttelyjärjestäjän korvattaviksi. Suurin tähän mennessä korvattu vahinko tapahtui Tampereen taidemuseossa vuonna 1995 järjestetyn Habsburgien aarteita esittelevän näyttelyn paluukuljetuksen yhteydessä, jolloin yksi näyttelyesine vaurioitui niin pahoin, että Suomen valtio joutui korvaamaan Itävallan Tasavallalle näyttelyesineen korjaamisesta ja

arvonalenemisesta aiheutuneet kustannukset. Suomen valtio tulee selvittämään, kenen vastuulle korvauksen maksaminen tulee lopullisesti jäämään ja valmistautuu perimään maksamaansa korvausta vastaavan rahasumman vahingosta vastuussa olevalta taholta.

1.2. Ehdotetut muutokset

Taidenäyttelyiden valtioneuvostojärjestelmän soveltamiskäytäntö on osoittanut, että 2 000 miljoonan markan takuuvastuun yläraja on liian alhainen. Jo viime vuonna valtioneuvostojärjestelmän oli voimassa pitkään lähes 2 000 miljoonaa markkaa. Nyt käytettävissä olevien tietojen mukaan tulevalle kesälle suunniteltujen näyttelyiden teosten yhteenlaskettu vakuutusarvo tulee nousemaan yli 2 700 miljoonaa markkaan.

Suuret kansainväliset näyttelyt keskittyvät kesään. Valtioneuvostojärjestelmän yläraja on silloin osoittautunut liian alhaiseksi. Muina vuodenaikoina nykyinen yläraja on riittävä. Kesällä pidettäviä suuria näyttelyitä on usein valmisteltu vuosien ajan ja niihin tulevien näyttelyesineiden yhteenlaskettu vakuutusarvo selviää yleensä vasta neuvottelujen lopuvaiheessa. Vuoden 1997 kesäksi on suunnitteilla kaksi suurta näyttelyä, jotka ovat Meksikon ja Guatemalan esikolumbiaanisia aarteita esittelevä "Sulkakäärmeen ja jaguarin jumalan maailma" -näyttely Tampereen taidemuseossa sekä Henri Matissen näyttely Retretissä. Näiden kahden näyttelyn näyttelyesineiden vakuutusarvo vastaa yhteensä jo lähes valtioneuvostojärjestelmän ylärajaksi säädettyä 2 000 miljoonaa markkaa. Koska ensi kesäksi on suunniteltu lisäksi lukuisia muita näyttelyitä, joiden näyttelyesineiden vakuutusarvot ovat kunkin näyttelyn osalta 100–200 miljoonaa markkaa, ei nyt voimassa oleva takuuvastuiden yhteenlaskettu enimmäismäärä 2 000 miljoonaa markkaa ole riittävä.

Merkittävässä kansainvälisissä taidenäyttelyissä esillä olevien taidearteiden vakuutusarvot ovat kohonneet. Valtioneuvostojärjestelmän avulla maahamme on voitu saada kulttuuri- ja taidehistoriallisesti tärkeitä, suuria näyttelyitä, joita ennen valtioneuvostojärjestelmää ei ollut mahdollista maassamme nähdä. Koska näyttelyiden valtioneuvostojärjestelmän tarkoituksena on mahdollistaa laaja ja monipuolinen kansainvälinen näyttelytoiminta, ehdotetaan taidenäyttelyiden valtioneuvostojärjestelmän yhteydessä annettua lain 4 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että myönnettyjen valtioneuvostojärjestelmän

teenlaskettu takuuvastuu saisi samanaikaisesti olla enintään 3 000 miljoonaa markkaa. Samalla lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtä näyttelyä varten myönnettävälle valtioneuvostojärjestelmälle säädetäisiin yläraja, joka olisi 700 miljoonaa markkaa. Mikäli näyttelyjärjestäjä haluaa koota näyttelyä varten näyttelyesineitä, joiden vakuutusarvo on enemmän kuin 700 miljoonaa markkaa, näyttelyjärjestäjä vastaisi ehdotuksen mukaan itse esineiden vakuuttamisesta aiheutuvista kustannuksista.

2. Esityksen vaikutukset

Taidenäyttelyiden valtioneuvostojärjestelmän laista aiheutuvat kustannukset riippuvat aiheutuvien vahinkojen suuruudesta sellaisen näyttelyiden yhteydessä, joille on myönnetty valtioneuvostojärjestelmää. Opetusministeriö pyrkii vaikuttamaan siihen, että todennäköisyys vahinkojen syntymiseen olisi mahdollisimman pieni. Opetusministeriön on tarkoitus ottaa valtioneuvostojärjestelmään rikos- ja paloturvallisuutta sekä kuljetusten järjestelyä koskevia ehtoja sekä järjestää näyttelyjärjestäjille koulutusta.

Tässä esityksessä ehdotetulla muutoksella ei ole varsinaisia valtion talouteen liittyviä vaikutuksia. Samanaikaisesti voimassa olevien valtioneuvostojärjestelmän yhteenlasketun takuuvastuun korottaminen 2 000 miljoonasta markasta 3 000 miljoonaa markkaan nostaa valtion teoreettista taloudellista vastuuta, mutta käytännössä on varsin epätodennäköistä, että kaikki samanaikaisesti voimassa olevien valtioneuvostojärjestelmän piirissä olevat näyttelyesineet tuhoutuisivat. Lisäksi yhtä näyttelyä koskevan valtioneuvostojärjestelmän enimmäismäärän säättäminen 700 miljoonaksi markaksi lisää näyttelyjärjestäjän vakuutusmaksuja, mikäli näyttelyjärjestäjä haluaa järjestää näyttelyn, jonka esineiden yhteenlaskettu vakuutusarvo on suurempi kuin 700 miljoonaa markkaa.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä opetusministeriössä.

4. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotettu lainmuutos ei aiheuta suoranaisia muutoksia muihin säädöksiin. Lain vahvistamisen yhteydessä on kuitenkin tarkoitus

muuttaa taidenäyttelyiden valtiontakuusta annettua asetusta siten, että näyttelyjärjestäjän omavastuuosuutta korotettaisiin nykyisestä 50 000 markasta. Omavastuuosuus on tarkoitus määritellä siten, että se olisi alimmillaan 100 000 markkaa ja ylimmillään 300 000 markkaa.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

taidenäyttelyiden valtiontakuusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taidenäyttelyiden valtiontakuusta 30 päivänä toukokuuta 1986 annetun lain (411/1986) 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 336/1994, seuraavasti:

4 §

Valtiontakuun myöntäminen

lyä kohden. Myönnettyjen valtiontakuiden yhteenlaskettu takuuvastuu saa samanaikaisesti olla enintään 3 000 miljoonaa markkaa.

Valtiontakuu voi olla enintään näyttelyseiden vakuutusarvon määräinen, kuitenkin enintään 700 miljoonaa markkaa yhtä näytte-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

Laki

taidenäyttelyiden valtiontakuuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taidenäyttelyiden valtiontakusta 30 päivänä toukokuuta 1986 annetun lain (411/1986) 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 336/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Valtiontakuuun myöntäminen

Valtiontakuu *myönnetään* enintään näyttelyesineiden vakuutusarvon määräisenä. Myönnettyjen valtiontakuiden yhteenlaskettu takuuvastuu saa samanaikaisesti olla enintään 2 000 miljoonaa markkaa.

Valtiontakuu *voi olla* enintään näyttelyesineiden vakuutusarvon määräinen, *kuitenkin enintään 700 miljoonaa markkaa yhtä näyttelyä kohden*. Myönnettyjen valtiontakuiden yhteenlaskettu takuuvastuu saa samanaikaisesti olla enintään 3 000 miljoonaa markkaa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*
